

תוכן עניינים

1	מבוא
2	1. דימוי עצמי
2	1.1 דימוי עצמי-הגדרה
2	1.2 דימוי עצמי בינקות
3	1.3 דימוי עצמי בגיל הרך
3	1.4 דימוי עצמי בגיל ההתבגרות
3	1.5 חשיבותו של הדימוי העצמי
4	2. גיל ההתבגרות
4	2.1 גיל ההתבגרות- הגדרה
4	2.2 קבוצת השווים
5	2.3 המשפחה
5	3. הורים גרושים
5	3.1. הורים גרושים- הגדרה
5	3.2 עליה מתמדת בשיעור הגירושין בארץ ובעולם
6	3.3 גירושין כאירוע חיים טראומטי
6	4. דימוי עצמי, גיל ההתבגרות וגירושין- קשרים בספרות המחקרית
7	4.1 הקשר בין דימוי עצמי וגירושין
7	4.2 ייחודו של התזמון- גירושין בגיל ההתבגרות
8	4.3 גורמי החוסן והסיכון

מבוא

נושא המחקר הנוכחי הינו דימוי עצמי בגיל ההתבגרות בקרב ילדים להורים גרושים. מטרת המחקר הינה לבחון האם קיים קשר בין דימוי עצמי של מתבגרים לבין היותם ילדים להורים גרושים. דימוי עצמי מוכר כמבנה אישיותי חשוב, כזה הנקשר רבות לתפקודים בתחומים שונים בחיי האדם, ואילו תופעת הגירושין ידועה כתופעה שהולכת וגדלה בחברה המערבית כולה. לכן, נראה כי חשוב יהיה להתעכב על השלכות תופעה זו, תופעת הגירושין, על מבנה אישיותי זה, הדימוי העצמי, דווקא בגיל ההתבגרות שהינו גיל מאתגר לכשעצמו.

השערת המחקר הינה כי מתבגרים להורים גרושים הינם בעלי דימוי עצמי נמוך יותר בהשוואה לאחרים. לצורך בחינת השערה זו, המחקר הנוכחי יציג סקירה של הספרות המחקרית הקיימת בנושא. יוצגו תוצאות המחקרים שבחנו את הקשר שבין שלושת הגורמי המחקר הנוכחי: דימוי עצמי, גיל ההתבגרות וגירושי ההורים, וכן תוצאות מחקרים שבחנו קשרים שבין שלושת הגורמים הללו לבין גורמים משמעותיים אחרים, שהינם בעלי פוטנציאל השפעה על טיב הקשר שבין גורמי המחקר הנוכחי.

דימוי עצמי בגיל ההתבגרות בקרב ילדים להורים גרושים

1. דימוי עצמי

1.1 דימוי עצמי- הגדרה

דימוי עצמי הוגדר פעמים רבות, על ידי חוקרים שונים, בספרות המקצועית. אם נכניס את כלל ההגדרות תחת קורת גג אחת, ניתן לומר כי דימוי עצמי הוא ייצוג של תפיסת העצמי (של איך האדם רואה את עצמו) ושל הערכה עצמית (של יכולות בתחומים שונים). כלומר, דימוי הוא האופן בו האדם מביט וחושב על עצמו, מהן היכולות שלו כפי שהוא רואה אותן, מהם הכישורים שלו, האמונות שלו, הערכים בהם הוא מחזיק, המטרות והשאיפות שלו לעתיד, מהו מעמדה של הקבוצה החברתית אליה הוא משתייך ומהו מעמדו בתוך קבוצה זו, מהם התפקידים החברתיים שלו, איך הסביבה שלו תופסת אותו וכדומה (רוזמן, זלצמן וחסון פרנקל, 1993 בתוך דורי ואביטל-פינקלשטיין, 2019; Angjelkoska, Stankovska & Dimitrovski, 2015).

1.2 דימוי עצמי בינקות

התפתחות הדימוי העצמי מתחילה כבר מהגיל הרך, כאשר האופן שבו התינוק תופס את עצמו תלוי בתגובות שהוא מקבל מסביבתו לצרכיו, מה קורה כאשר הוא רעב, צמא, עייף וכדומה. הדרך שבה ההורים (או המטפלים העיקרים) מגיבים לצרכיו של התינוק משפיעה גם תחושת הביטחון שלו בסביבתו. בהמשך, הפעוט ממשיך לאסוף מידע מהסביבה לגבי עצמו דרך משחק, דרך תגובות התא המשפחתי אליו (כאשר מחייכים בתגובה לחיוך שלו, כאשר כועסים בתגובה למשהו שעשה וכדומה) (רוזמן, זלצמן וחסון פרנקל, 1993 בתוך דורי ואביטל-פינקלשטיין, 2019; Angjelkoska, Stankovska & Dimitrovski, 2015).

בגיל זה לתא המשפחתי ישנה חשיבות עליונה, שכן כלל חברי המשפחה העונים לצרכיו השונים של הפעוט, ביניהם צרכים מודעים ולא מודעים (רגשיים), משפיעים על תחושותיו- האם הוא מרגיש שהוא נמצא במקום בטוח, האם הוא מרגיש אהוב, מקובל, שמח, או שאולי מרגיש חוסר ביטחון בסביבתו, מרגיש דחוי, עצוב וכדומה (רוזמן, זלצמן וחסון פרנקל, 1993 בתוך דורי ואביטל-פינקלשטיין, 2019; Angjelkoska, Stankovska & Dimitrovski, 2015).